

پاسخ آدیپولین و مقاومت انسولینی به دو نوع تمرین ورزشی در رت‌های نر دیابتی نوع دو

مینا رحمت‌اللهی^۱، دکتر علی اصغر رواسی^۱، دکتر رحمان سوری^۱، دکتر بهمن اونق^۲

(۱) گروه فیزیولوژی ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، (۲) بیوشیمی، دانشکده شیمی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران، نشانی مکاتبه‌ی نویسندگان: آذربایجان غربی، شهرستان میاندوآب، خیابان پاسداران، کوچه شهید عباسی، پلاک ۱۳۰، مینا رحمت‌اللهی؛ e-mail: targol_0169@yahoo.com

چکیده

مقدمه: آدیپولین (CTRP12)، آدیپوسایتوکاین ضد التهابی مترشح از بافت چربی است که در بهبود حساسیت انسولینی نقش دارد. هدف از این مطالعه، پاسخ آدیپولین و شاخص مقاومت به انسولین (HOMA-IR) به دو نوع تمرین ورزشی در رت‌های نر مبتلا به دیابت نوع دو بود. مواد و روش‌ها: در این مطالعه، ۲۴ سر رت نر دیابتی (القاء شده با رژیم غذایی پرچرب و تزریق استرپتوزوسین (stz)) به طور تصادفی به سه گروه تمرین تناوبی شدید (HIIT)، تمرین تداومی کم شدت (LICT) و شاهد تقسیم شدند. هر دو گروه تمرین، ۵ جلسه در هفته و به مدت ۸ هفته به فعالیت روی نوارگردان پرداختند. ۲۴ ساعت پس از پایان جلسه‌ی تمرین، نمونه‌ی خونی گرفته شد و سطوح آدیپولین، انسولین و گلوکز پلاسما اندازه‌گیری شد. از آزمون آنووا و آزمون تعقیبی توکی برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. یافته‌ها: تحلیل داده‌ها نشان داد که سطوح آدیپولین پلاسما در گروه تمرین تداومی کم شدت نسبت به گروه شاهد افزایش معنی‌داری دارد ($p=0/006$). سطح گلوکز پلاسما نیز در هر دو گروه تمرین تداومی کم شدت و تناوبی شدید، نسبت به گروه شاهد، کاهش معنی‌داری داشت (به ترتیب $p=0/049$ و $p=0/007$). هم‌چنین سطح انسولین پلاسما در هر دو گروه تمرین افزایش و شاخص مقاومت به انسولین کاهش یافت اما این تغییرات معنی‌دار نبود. نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان داد که تمرین ورزشی می‌تواند باعث افزایش آدیپولین پلاسمایی در رت‌های دیابتی نوع ۲ شود. با این حال، این تغییرات تا حدودی به نوع تمرین ورزشی وابسته است.

واژگان کلیدی: تمرین تناوبی شدید، تمرین تداومی کم شدت، آدیپولین، مقاومت انسولینی، دیابت نوع ۲

دریافت مقاله: ۹۶/۱/۲۳ - دریافت اصلاحیه: ۹۶/۳/۲۷ - پذیرش مقاله: ۹۶/۴/۴

مقدمه

آدیپوسایتوکاین‌ها، نه تنها در تعادل وزن بدن نقش دارد، بلکه با تاثیر بر نیم‌رخ متابولیسم و التهابی، توجیه‌کننده‌ی ارتباط چاقی با مقاومت انسولینی و دیابت است.^{۱،۲} به تازگی آدیپوسایتوکاین دیگری به نام آدیپولین^۱ (CTRP12ⁱⁱ) شناسایی شده است که سایتوکاینی ضد التهابی است، در بافت چربی سنتز و ترشح می‌شود و در شرایط چاقی و دیابت کاهش می‌یابد.^{۳،۴} به علاوه، به بهبود حساسیت به

فعالیت ورزشی منظم، استراتژی مناسبی برای درمان بسیاری از اختلالات متابولیکی، از جمله دیابت نوع دو و چاقی، است. بخشی از اثرات مفید تمرینات ورزشی به واسطه‌ی غدد درون‌ریز، از جمله بافت چربی، است که نقش مهمی در تنظیم متابولیسم انرژی، ترکیب بدنی و مقاومت انسولینی ایفا می‌کند.^۱ بافت چربی به عنوان یک بافت اندوکراین فعال و به واسطه‌ی ترشح مجموعه‌ای از

i -Adipolin

ii -C1q complement/TNF-related adipokine

انسولین کمک می‌کند.^{۳،۴} آدیپولین به دو شکل دست نخورده (fCTRP12) و شکسته شده (gCTRP12) در گردش خون یافت می‌شود.^۴ نتایج مطالعات نشان داده‌اند که تنها ایزوفرم fCTRP12 آدیپولین، مقاومت به انسولین را بهبود می‌بخشد.^۵ بنابراین، هر عاملی که سنتز آدیپولین را تحت تاثیر قرار دهد و یا سبب شکستن آدیپولین شود می‌تواند حساسیت به انسولین را کاهش دهد عاملی هم‌چون انسولین، بیشتر سبب شکستن fCTRP12 می‌شود؛^۶ بنابراین کاهش سطح انسولین، شاید یکی از روش‌های مؤثر در بهبود عملکرد آدیپولین باشد. راهکارهای درمانی زیادی برای کنترل انسولین در شرایط بیماری دیابت و کاهش مقاومت به انسولین پیشنهاد شده است. فعالیت بدنی یکی از مهم‌ترین این راهکارها است. بنابراین، این احتمال وجود دارد که تمرینات ورزشی، نه تنها با تأثیر مستقیم بر انسولین و بهبود عملکرد آن، بلکه از طریق تأثیر بر سطوح آدیپولین و تغییر در نسبت دو ایزوفرم آن، به بهبود مقاومت انسولینی کمک کند. با توجه به دانسته‌های ما، تاکنون در هیچ‌یک از پژوهش‌های انجام شده تأثیر تمرینات ورزشی بر سطوح آدیپولین افراد دیابتی مورد بررسی قرار نگرفته است. سطوح آدیپولین در بیماران دیابتی کاهش می‌یابد، در حالی‌که تمرین ورزشی ممکن است کاهش آدیپولین گردش خونی ناشی از دیابت را بهبود بخشد و این اثر احتمالاً به نوع تمرین ورزشی وابسته است که با شدت‌های متفاوتی اجرا می‌شود. با این حال، این فرضیه در نمونه‌های دیابتی که سطوح پایه‌ی آدیپولین پایین‌تری دارند، بررسی نشده است. بنابراین، انجام پژوهش حاضر به منظور بررسی پاسخ آدیپولین پلازما به دو نوع تمرین تناوبی شدید (HIIT) و تمرین تداومی کم شدت (LICT) در رت‌های نر مبتلا به دیابت نوع دو ضروری به نظر می‌رسید و پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سؤال انجام شد که آیا تمرینات تناوبی شدید و تداومی کم شدت، بر سطوح سرمی آدیپولین، انسولین، گلوکز ناشتا و شاخص مقاومت به انسولین در رت‌های نر مبتلا به دیابت تأثیر معنی‌دار دارد یا خیر؟

مواد و روش‌ها

روش تحقیق حاضر از نوع تجربی با طرح پس‌آزمون با گروه شاهد بود. ۲۴ سر رت نر نژاد ویستار، با سن ۶ هفته و با محدوده‌ی وزنی 110 ± 10 گرم از انستیتو پاستور ایران خریداری شدند و به حیوان خانگی دانشکده تربیت بدنی و

علوم ورزشی دانشگاه تهران منتقل شدند که مطابق با خط مشی انجمن ایرانیان حمایت از حیوانات آزمایشگاهی مورد استفاده برای اهداف علمی و آزمایشگاهی نگه‌داری شدند. کلیه‌ی رت‌ها در شرایط کنترل شده‌ی محیطی با میانگین دمای 22 ± 2 درجه سانتی‌گراد، چرخه روشنایی - تاریکی ۱۲:۱۲ ساعت، رطوبت نسبی ۵۰ درصد و با دسترسی آزاد به آب و غذای ویژه‌ی موش، در قفس‌های ۴ تایی نگه‌داری شدند. در پژوهش حاضر برای القای دیابت نوع دو، از ترکیب رژیم غذایی پرچرب و تزریق داروی استرپتوزوتوسین (STZ) استفاده شد. برای این منظور، پس از آشناسازی و سازگاری با محیط جدید، تمامی رت‌ها به مدت ۸ هفته تحت رژیم غذایی در دسترس پرچرب (تهیه شده توسط پلت‌سازی انستیتو سرم‌سازی رازی) قرار گرفتند که شامل ۴۵ درصد انرژی کل از چربی (مشتق شده از روغن حیوانی) حاوی ۲۴ گرم چربی، ۲۴ گرم پروتئین و ۴۱ گرم کربوهیدرات در هر ۱۰۰ گرم بود.^۱ پس از ۸ هفته، القای دیابت با تزریق تک دوز استرپتوزوتوسین (STZ) حل شده در بافر سدیم سیترات با $pH=4/5$ به مقدار ۳۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم به روش درون صفاقی (IP) انجام شد.^۱ برای تأیید دیابت، ۹۶ ساعت پس از تزریق با ایجاد جراحت کوچک در دم حیوانات یک قطره خون بر روی نوار گلوکومتری قرار گرفته و توسط دستگاه گلوکومتر نوار خوانده شد و سطوح گلوکز خون بالاتر از ۳۰۰ میلی‌گرم بر دسی‌لیتر به عنوان شاخص دیابتی شدن در نظر گرفته شد.^۱ رت‌ها، پس از اطمینان از دیابتی بودن، به طور تصادفی به سه گروه تمرین تناوبی شدید (HIIT) (۷ سر)، تمرین تداومی کم شدت (LICT) (۷ سر) و کنترل (۶ سر) تقسیم شدند. هم‌چنین ۴ سررت دیگر به عنوان گروه پایلوت برای اندازه‌گیری حداکثر سرعت دویدن روی نوار گردان انتخاب شدند. برای برآورد حداکثر سرعت دویدن، آزمون عملکرد ورزشی مدرج را با شیب صفر درجه اجرا کردند که با سرعت ۱۰ متر بر دقیقه آغاز و سرعت تدریجی به ازای هر ۱ دقیقه، ۱ متر بر دقیقه افزوده می‌شد تا رت‌ها قادر به دویدن نباشند (واماندگی). پس از برآورد حداکثر سرعت، هر ۲ گروه تمرینی (HIIT و LICT)، ۵ جلسه در هفته و به مدت ۸ هفته به فعالیت بر روی نوارگردان پرداختند. پروتکل HIIT اجرای وهله‌های تمرینی با شدت ۸۰ تا ۸۵ درصد حداکثر سرعت به مدت ۲ دقیقه و با دوره‌های استراحتی فعال ۱ دقیقه‌ای بود که از ۶ وهله تمرینی در هفته اول به ۱۲ وهله تمرینی در هفته آخر رسید.^۷

استفاده از کیت family with sequence similarity 132, member A (FAM132A), ELISA Kit از شرکت My Bio Source ساخت کشور امریکا اندازه‌گیری شد. حساسیت روش اندازه‌گیری ۰/۱ نانوگرم بر میلی‌لیتر بود. غلظت گلوکز پلاسما با روش آنزیمی - رنگ‌سنجی با فن‌آوری گلوکز اکسیداز و با استفاده از کیت گلوکز (شرکت پارس آزمون، ایران) اندازه‌گیری شد. ضریب تغییرات و حساسیت روش اندازه‌گیری به ترتیب ۱/۸ درصد و ۵ میلی‌گرم بر صد میلی‌لیتر بود. سنجش انسولین پلاسما به روش الایزا و با استفاده از کیت Mercodia Rat Insulin ELISA (ساخت کشور سوئد) با حساسیت ۰/۰۷ میکروواحد بر دسی‌لیتر انجام شد. شاخص مقاومت به انسولین نیز با روش مدل ارزیابی هموستاز (HOMA-IR) از طریق فرمول زیر محاسبه شد. $P \leq 0/05$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

حجم کل فعالیت ورزشی (شدت، مدت و تکرار) بین دو گروه تمرینی به لحاظی که شدت فعالیت گروه LICT ۵۰ تا ۵۵ درصد حداکثر سرعت دویدن بود، همسان شد.^۸ بر این اساس، مدت فعالیت گروه LICT در هفته اول از ۲۵ دقیقه به ۵۰ دقیقه در هفته‌ی پایانی رسید. ۴۸ ساعت پس از آخرین جلسه تمرینی تمامی رت‌های سه گروه با ترکیبی از داروی کتامین (۷۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم) و زایلازین (۱۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم) به صورت تزریق درون صفاقی بی‌هوش شدند. پس از اطمینان از بی‌هوشی حیوانات، قفسه‌ی سینه حیوان شکافته شد و ۱۰ میلی‌لیتر خون مستقیم از قلب موش‌ها گرفته شد و در لوله‌های حاوی محلول EDTA ریخته شد. نمونه‌های جمع‌آوری شده با سرعت ۳۰۰۰ دور در دقیقه و به مدت ۱۵ دقیقه سانتریفیوژ شدند و پلاسماهای آن‌ها جدا شد و برای استفاده در ادامه‌ی مراحل پژوهش به فریزر با دمای منفی ۸۰ درجه سانتی‌گراد انتقال یافتند. آدیپولین پلاسما با

۴۰۵ / انسولین ناشتا (میکرو واحد بر میلی‌لیتر) × گلوکز ناشتا (میلی‌گرم بر دسی‌لیتر) = فرمول هما (شاخص مقاومت انسولینی)

یافته‌ها

تغییرات وزن بدن بین گروه‌های تحقیق در مراحل مختلف پژوهش در جدول ۱ و میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق در جدول ۲ آمده است.

داده‌ها توسط نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ در سطح معنی‌داری $p \leq 0/05$ تحلیل شدند. پس از این که نرمال بودن داده‌ها با آزمون کولموگروف - اسمیرنوف تأیید شد، جهت تعیین معنی‌دار بودن تفاوت میانگین متغیرها بین گروه‌های تحقیق، از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (آنووا) و آزمون تعقیبی توکی استفاده گردید.

جدول ۱- میانگین و انحراف معیار وزن رت‌های (gr) گروه‌های تحقیق در طول تحقیق

مرحله/ گروه	اولیه	پس از ۸ هفته رژیم غذایی پرچرب	پس از القای دیابت	پایانی
شاهد	۱۷۶/۶۶±۷/۱۷	۳۴۵/۱۶±۳/۷۱	۲۵۱/۳۳±۴۲/۶۹	۲۲۳/۸۳±۵۵/۷۰
تمرین تناوبی شدید	۱۷۶/۸۳±۸/۱۳	۳۳۲±۱۱/۳۶	۲۴۶/۸۳±۵/۸۴	۲۳۵/۱۶±۷/۸۳
تمرین تداومی کم شدت	۱۷۷/۳۳±۷/۴۲	۳۴۰/۶۶±۷/۳۳	۲۵۹/۶۶±۲۰/۴۵	۲۴۲/۸۳±۳/۰۷

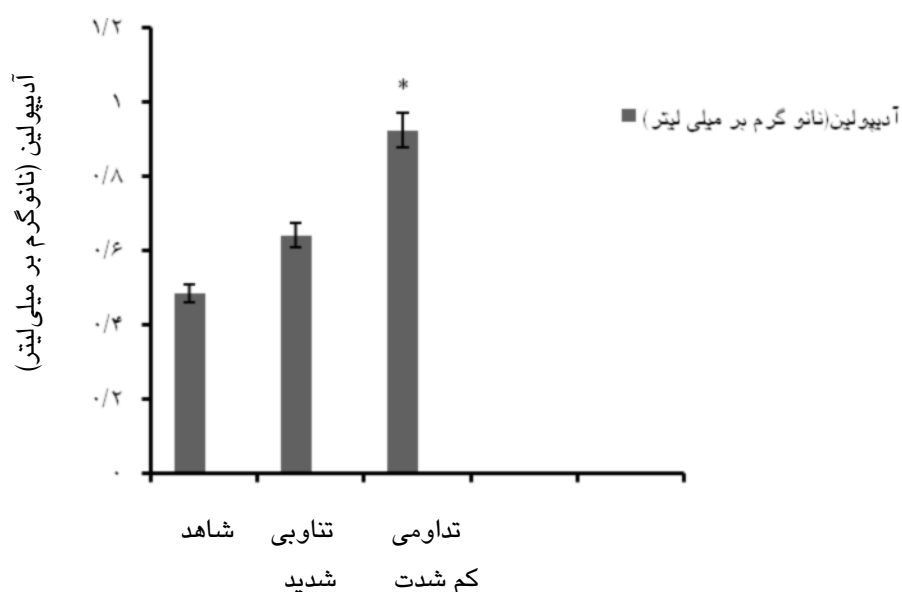
جدول ۲- میانگین و انحراف معیار متغیرها در گروه‌های تحقیق

متغیر/ گروه	انسولین (میکرو واحد بر میلی‌لیتر)	شاخص مقاومت به انسولین
شاهد	۴/۶۲±۰/۵۸	۴/۱۵±۰/۵۸
تمرین تناوبی شدید	۴/۷۴±۰/۳۹	۳/۵۸±۰/۳۶
تمرین تداومی کم شدت	۴/۸۷±۰/۳۲	۳/۸۴±۰/۳۰

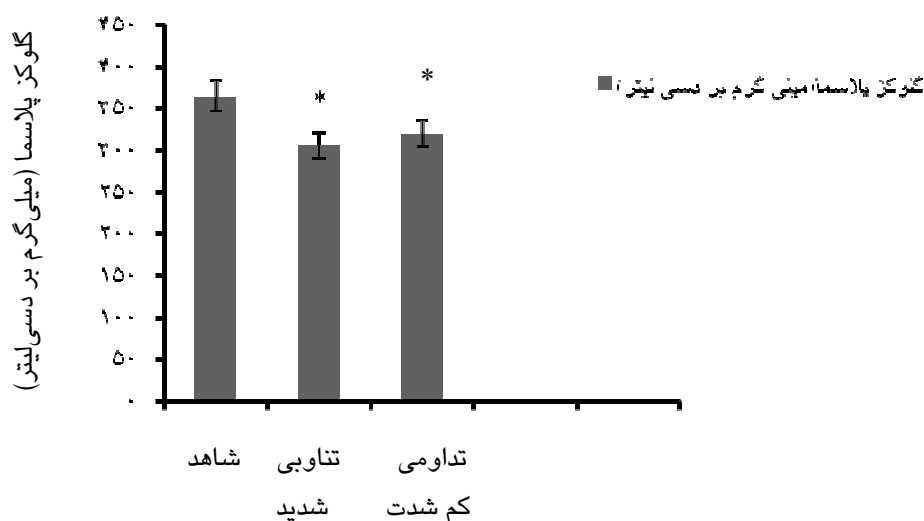
*معنی‌داری نسبت به گروه شاهد ($P \leq 0/05$)

انسولین پلازما و شاخص مقاومت به انسولین بین گروه‌های تحقیق وجود ندارد ($p \leq 0/05$)، با این حال تفاوت گلوکز پلازما بین گروه‌های تحقیق معنی‌دار بود ($p < 0/0001$)، $F=113/56$ ، به طوری که هر دو نوع تمرین تداومی کم شدت و تمرین تناوبی شدید، باعث کاهش معنی‌دار گلوکز پلازما نسبت به گروه شاهد شده بود ($p=0/049$) و ($p=0/007$) و تفاوتی بین دو گروه تمرینی وجود نداشت. سطوح گلوکز پلازما بین گروه‌های مختلف در نمودار ۲ آمده است. همچنین همبستگی بین داده‌ها در جدول ۳ آمده است.

سطح آدیپولین پلازما در بین گروه‌های تحقیق، تفاوت معنی‌داری داشت ($F=8/27$, $p=0/000$). نتایج آزمون توکی نشان داد که سطوح آدیپولین پلازما در گروه تمرین تداومی کم شدت (LICT) نسبت به گروه شاهد افزایش معنی‌داری داشت ($P=0/006$). در گروه تمرین تناوبی شدید نیز سطح آدیپولین افزایش یافت، اما این افزایش معنی‌دار نبود و تفاوتی بین سایر گروه‌ها وجود نداشت. سطوح آدیپولین پلازما بین گروه‌های مختلف در نمودار ۱ ارایه شده است. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که اختلاف معنی‌داری در

نمودار ۱- سطوح آدیپولین پلازما در گروه‌های مختلف. * معنی‌داری نسبت به گروه کنترل

نمودار ۲- سطوح گلوکز پلازما در گروه‌های مختلف. * معنی‌داری نسبت به گروه کنترل

جدول ۳- همبستگی بین داده‌ها

متغیرها	آدیپولین	شاخص مقاومت انسولینی	کلوزک	انسولین	وزن هفته ۱	وزن هفته ۹	وزن هفته ۱۶
آدیپولین	۱	۰/۲۸۹	۰/۳۱۵	-۰/۳۳۲	۰/۸۷۶*	-۰/۳۸۸	-۰/۰۸۹
شاخص مقاومت انسولینی	۰/۲۸۹	۱	۰/۹۵۹ [†]	-۰/۵۶۰ [†]	-۰/۵۴۴	-۰/۷۶۶ [†]	-۰/۲۱۹
کلوزک	۰/۳۱۵	۰/۹۵۹ [†]	۱	-۰/۷۴۷ [†]	-۰/۷۴۷ [†]	-۰/۸۱۴ [†]	-۰/۰۰۲
انسولین	-۰/۳۳۲	-۰/۵۶۰ [†]	-۰/۷۴۷ [†]	۱	-۰/۴۸۳	۰/۷۰۲ [†]	-۰/۲۷۶
وزن هفته ۱	۰/۸۷۶*	۰/۵۴۴	۰/۵۴۳	۰/۴۸۳	۱	۰/۹۱۲*	a
وزن هفته ۹	-۰/۳۸۸	-۰/۷۶۶ [†]	-۰/۸۱۴ [†]	۰/۷۰۲ [†]	۰/۹۱۲*	۱	۰/۸۷۵ [†]
وزن هفته ۱۶	۰/۰۸۹	۰/۲۱۹	-۰/۰۰۲	-۰/۲۷۶	a	۰/۸۷۵ [†]	۱

* همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنی دار، † همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی دار، a عدم همبستگی، به علت ثابت بودن یکی از متغیرها

بحث

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که اجرای ۸ هفته تمرین تناوبی کم شدت (LICT) باعث افزایش قابل توجهی در سطوح آدیپولین پلاسمایی می‌شود که از لحاظ آماری معنی دار بود ($p=0/06$) و علی‌رغم افزایش در سطوح آدیپولین پلاسمای در نتیجه تمرین تناوبی شدید (HIIT)، این تغییرات از لحاظ آماری معنی‌دار نبود. همچنین، بین دو نوع پروتکل تمرینی HIIT با LICT تفاوت معنی‌دار در آدیپولین پلاسمایی وجود نداشت. از آنجا که در هیچ مطالعه‌ای تاثیر هیچ‌کدام از انواع فعالیت‌ها یا تمرینات ورزشی بر سطوح آدیپولین افراد دیابتی مورد بررسی قرار نگرفته است، محقق با توجه به مبانی نظری موجود، به توجیه تغییرات آدیپولین پس از اجرای ۸ هفته تمرین تناوبی شدید و تناوبی کم شدت پرداخته است. بیان ژنی و سطوح آدیپولین سرم در نمونه‌های انسانی و حیوانی چاق کاهش می‌یابد.^۲ در واقع بیان آدیپولین تحت تنظیم منفی استرس‌های مرتبط با چاقی قرار می‌گیرد؛ به طوری‌که، با القای $TNF-\alpha$ و استرس شبکه آندوپلاسمی به محیط کشت سلول‌های چربی، بیان ژنی آدیپولین کاهش می‌یابد.^۲ $TNF-\alpha$ از جمله آدیپوسایتوکاین‌های پیش التهابی مشتق از بافت چربی و تنظیم‌کننده‌ی منفی آدیپولین است^۳ که به دنبال تمرینات تناوبی کم شدت و کاهش وزن کاهش می‌یابد.^۴ $TNF-\alpha$ قادر است با تاثیر بر برخی عوامل ترجمه‌ای، بر سطوح آدیپولین اثر بگذارد؛ $KLF-15$ از جمله‌ی این عوامل است. $KLF-15$ یکی از اعضای عوامل رونویسی KLF است که در تنظیم

متابولیسم گلوکز و آدیپوژنز نقش دارد.^{۱۱،۱۲} انوموتو^۱ و همکارانش مشاهده کردند هم‌چون آدیپولین، بیان $KLF-15$ نیز در بافت چربی موش‌های چاق شده با رژیم پرچرب (DIO) در مقایسه با گروه شاهد کمتر است.^{۱۲} از آنجا که $TNF-\alpha$ از طریق فعال کردن JNK در آدیپوسیت‌ها موجب افزایش بیان سایتوکاین‌های پیش التهابی می‌شود و با تشدید التهاب بافت چربی^{۱۳} سبب گسترش مقاومت انسولینی ناشی از چاقی می‌شود،^{۱۴-۱۶} پیشنهاد شده است که $TNF-\alpha$ باعث کاهش بیان $KLF-15$ و در پی آن کاهش بیان آدیپولین در سلول‌های چربی می‌شود^{۱۲} و از این طریق زمینه را برای بروز و یا تشدید مقاومت انسولینی فراهم می‌کند. استرس شبکه آندوپلاسمی (ER) نیز دیگر عامل التهابی است که با چاقی و دیابت نوع دو ارتباط تنگاتنگ دارد و به گسترش التهاب، آپوپتوز سلول‌های بتای پانکراس، اختلال در سنتز انسولین و بروز مقاومت به انسولین کمک می‌کند^{۱۷} و بیان آدیپولین در سلول‌های چربی کشت شده را کاهش می‌دهد.^۲ از آنجا که فعالیت ورزشی یکی از راهکارهای درمانی پیشنهادی در پیشگیری و درمان چاقی و اختلالات متابولیکی همراه با آن هم‌چون دیابت نوع دو و مقاومت انسولینی است، برخی مطالعات، به بررسی تاثیر انواع پروتکل‌های تمرینی بر $TNF-\alpha$ و مولکول‌های مرتبط با پاسخ استرس ER پرداخته‌اند. نتایج مطالعات انجام شده نشان داده‌اند سطوح $TNF-\alpha$ به دنبال تمرینات تناوبی کم شدت و کاهش وزن، کاهش می‌یابد.^۹ همچنین، سازگاری با تمرینات ورزشی نیز ضمن بهبود نیم‌رخ التهابی در آزمودنی‌های چاق، استرس ER را مهار می‌کند و منجر به بهبود پاسخ پروتئین چین نخورده

تجمع تری‌گلیسیرید در سلول عضلانی و (۸) کاهش رهایش اسیدهای چرب و افزایش اکسیداسیون و پاکسازی آن‌ها،^{۲۴} مقاومت انسولینی را تعدیل می‌کنند. دو ویژگی شدت و مدت تمرین، پاسخ انسولین به ورزش را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهند؛ به طوری‌که بهبود حساسیت انسولین زمانی رخ می‌دهد که حجم تمرین اعمال شده در بالاترین حد خود باشد.^{۲۵} از آنجا که آزمودنی‌های پژوهش حاضر را رت‌های نر چاق دیابتی شامل می‌شدند و از این منظر محدودیت در طراحی ویژگی‌های تمرینی وجود نداشت، می‌توان گفت شدت، مدت و حجم تمرینات جهت اعمال تغییرات در سطوح انسولین، گلوکز و HOMA-IR به واسطه‌ی هر کدام از مسیرهای فوق‌الذکر، مناسب بودند. با توجه به وجود رابطه‌ی معکوس بین گلوکز با آدیپولین، تغییر معنی‌دار گلوکز می‌تواند یکی از علل تغییر معنی‌دار آدیپولین پس از ۸ هفته تمرین تداومی کم شدت باشد.

با وجود محدودیت‌هایی هم‌چون عدم اندازه‌گیری سطوح TNF- α و نشانگرهای زیستی مرتبط با استرس شبکه آندوپلاسمی و یا UPR، از نتایج پژوهش حاضر نتیجه‌گیری می‌شود که اجرای تمرینات ورزشی می‌تواند باعث افزایش آدیپولین پلاسمایی در رت‌های دیابتی نوع دو شود. با این حال، این تغییرات تا حدودی به نوع تمرین ورزشی وابسته است و به نظر می‌رسد افزایش آدیپولین در نتیجه‌ی تمرین می‌تواند عاملی موثر در بهبود گلوکز پلاسمای در رت‌های مبتلا به دیابت نوع دو باشد. از آنجا که این مطالعه در زمره اولین پژوهش‌های انجام شده با مضمون پاسخ آدیپولین به دو نوع تمرین ورزشی تناوبی شدید و تداومی کم شدت است، انجام مطالعات بیشتر جهت درک ساز و کار مرتبط با این امر ضروری است.

سپاسگزاری: مطالعه‌ی حاضر برگرفته از طرح پژوهشی در دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران است و بدون هیچ‌گونه حمایت مالی انجام پذیرفته است و از تمام همکارانی که این در اجرای پژوهش همکاری کرده‌اند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

(UPR) می‌شود.^{۱۸} اگر چه در پژوهش حاضر سطوح TNF- α و نشانگرهای زیستی مرتبط با استرس ER و یا UPR اندازه‌گیری نشد، اما با توجه به رابطه‌ی TNF- α و این نشانگرهای زیستی با تغییرات چاقی، انتظار می‌رود به دنبال کاهش وزن، پس از ۸ هفته تمرینات تداومی کم شدت، سطوح TNF- α و استرس ER کاهش یافته باشد و در پی آن سطوح آدیپولین پلاسمای در گروه تمرینی افزایش یابد. اما، با توجه به همسو نبودن تغییرات سطوح پلاسمایی آدیپولین با تغییرات وزن بدن پس از ۸ هفته تمرین، احتمالاً عواملی غیر از چاقی در تنظیم سطح آدیپولین پس از تمرینات ورزشی تأثیرگذار باشد. انسولین می‌تواند یکی از این کاندیداها باشد.^{۱۹} انسولین هورمون تنظیم‌گر متابولیسم گلوکز است که با اتصال به زیرواحد آلفای گیرنده‌ی انسولین و به راه انداختن مسیر سیگنالی انسولین، موجب افزایش انتقال GLUT4 به غشا سلولی و لوله‌های عرضی می‌شود و برداشت سلولی گلوکز را افزایش می‌دهد.^{۲۰} عملکرد تنظیمی انسولین بر آدیپولین دوگانه است؛ به طوری‌که در آزمودنی لاغر از طریق فعال کردن مسیر PI3K سبب افزایش بیان و ترشح آدیپولین می‌شود،^{۲۱} ولی در شرایط چاقی که فرد مستعد به مقاومت انسولینی هم هست، این بر هم‌کنش هموستاتیک بین انسولین و آدیپولین بر هم می‌خورد و انسولین سبب کاهش سطوح آدیپولین می‌شود.^{۲۲} در مطالعه‌ی حاضر، سطوح گلوکز پلاسمای پس از ۸ هفته تمرینات تناوبی شدید کاهش یافت و این تغییر از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($p=0/009$). تمرینات ورزشی از طریق (۱) افزایش گیرنده انسولین، (۲) افزایش پروتئین و mRNA ناقل گلوکز (GLUT4)، (۳) افزایش گلیکوژن سنتتاز، پروتئین کیناز-B و هگزوکیناز، (۴) بهبود پیام‌رسانی داخل سلولی انسولین و تاثیر بر مولکول‌های واسط در سیگنال انسولین نظیر افزایش بیان ERK2، افزایش فعالیت PI3K یا Akt/PKB و بهبود سیگنال AMPK،^{۲۳} (۵) تغییر در ترکیب عضله (افزایش چگالی مویرگی در فیبرهای عضلانی و تبدیل فیبرهای عضلانی به فیبرهای تند انقباض اکسایشی)، (۶) افزایش تحویل گلوکز به عضله، (۷) کاهش

References

- Welc SS, Clanton TL. The regulation of interleukin-6 implicates skeletal muscle as an integrative stress sensor and endocrine organ. *Exp Physiol* 2013; 98: 359-71.
- Borges-Silva CN, Fonseca-Alaniz MH, Alonso-Vale MI, Takada J, Andreotti S, Peres SB, et al. Reduced lipolysis and increased lipogenesis in adipose tissue from pinealectomized rats adapted to training. *J Pineal Res* 2005; 39: 178-84.
- Enomoto T, Ohashi K, Shibata R, Higuchi A, Maruyama S, Izumiya Y, et al. Adipolin/C1qdc2/CTRP12

- protein functions as an adipokine that improves glucose metabolism. *J Biol Chem* 2011; 286: 34552–8.
4. Wei Z, Peterson JM, Lei X, Cebotaru L, Wolfgang MJ, Baldeviano GC, et al. C1q/TNF- related protein-12 (CTRP12), a novel adipokine that improves insulin sensitivity and glycemic control in mouse models of obesity and diabetes. *J Biol Chem* 2012; 287: 10301-15.
  5. Wei Z, Lei X, Seldin MM, Wong GW. Endopeptidase cleavage generates a functionally distinct isoform of C1q/tumor necrosis factor- related protein-12 (CTRP12) with an altered oligomeric state and signaling specificity. *J Biol Chem* 2012; 287: 35804-14.
  6. Holmes A, Coppey LJ, Davidson EP, Yorek MA. Rat models of diet-induced obesity and high fat/low dose streptozotocin type 2 diabetes: effect of reversal of high fat diet compared to treatment with enalapril or menhaden oil on glucose utilization and neuropathic endpoints. *Journal of Diabetes Research* 2015; 2015. Available from: URL://<http://dx.doi.org/10.1155/2015/307285>.
  7. Thomas C, Bishop D, Moore-Morris T, Mercier J. Effects of high-intensity training on MCT1, MCT4, and NBC expressions in rat skeletal muscles: influence of chronic metabolic alkalosis. *Am J Physiol Endocrinol Metab* 2007; 293: E916-22.
  8. Pereira F, de Moraes R, Tibiriçá E, Nóbrega AC. Interval and continuous exercise training produce similar increases in skeletal muscle and left ventricle microvascular density in rats. *BioMed research international* 2013; 2013. Available from: URL:// <http://dx.doi.org/10.1155/2013/752817>.
  9. Soori R, Rezaeian N, Salehian O. Effects of high and low intensity endurance training on levels of leptin, cortisol, testosterone, growth hormone, and insulin resistance index in sedentary obese men. *J Sport Biomotor Sci* 2012; 6: 17-28. [Farsi]
  10. Sohaily SH, Soori R, Rezaeian N. Hormonal adaptations to moderate-intensity endurance training in sedentary obese men. *Koomesh* 2013; 14: 181-91. [Farsi]
  11. Goldberg DP, Hillier VF. A scaled version of the General Health Questionnaire. *Psychol Med* 1979; 9: 139-45.
  12. Soori R, Rezaeian N, Salehian O. Effects of Interval Training on Leptin and Hormone levels Affecting Lipid Metabolism in Young Obese/ Overweight Men. *Iran J Endocrinol Metabolism* 2012; 14: 248-56. [Farsi]
  13. Mirmiran P, Esfahani FH, Mehrabi Y, Hedayati M, Azizi F. Reliability and relative validity of an FFQ for nutrients in the Tehran lipid and glucose study. *Public Health Nutr* 2010; 13: 654- 62.[Farsi]
  14. Tanaka H, Monahan KD, Seals DR. Age-predicted maximal heart rate revisited. *J Am Coll Cardiol* 2001; 37: 153-6.
  15. Jackson AS, Pollock ML. Generalized equations for predicting body density of men. *Br J Nutr* 1978; 40: 497-504.
  16. Siri WE. Body composition from fluid spaces and density: analysis of methods. 1961. *Nutrition* 1993; 9: 480-91.
  17. Lau DC, Douketis JD, Morrison KM, Hramiak IM, Sharma AM, Ur E; Obesity Canada Clinical Practice Guidelines Expert Panel. 2006 Canadian clinical practice guidelines on the management and prevention of obesity in adults and children [summary]. *CMAJ* 2007; 176: S1-13.
  18. Nieman DC, Brock DW, Butterworth D, Utter AC, Nieman CC. Reducing diet and/or exercise training decreases the lipid and lipoprotein risk factors of moderately obese women. *J Am Coll Nutr* 2002; 21: 344-50.
  19. Ciolac EG, Brech GC, Greve JM. Age does not affect exercise intensity progression among women. *J Strength Cond Res* 2010; 24: 3023-31.
  20. Matthews DR, Hosker JP, Rudenski AS, Naylor BA, Treacher DF, Turner RC. Homeostasis model assessment: insulin resistance and beta-cell function from fasting plasma glucose and insulin concentrations in man. *Diabetologia* 1995; 28: 412–9.
  21. Balducci S, Zanuso S, Nicolucci A, Fernando F, Cavallo S, Cardelli P, et al. Anti-inflammatory effect of exercise training in subjects with type 2 diabetes and the metabolic syndrome is dependent on exercise modalities and independent of weight loss. *Nutr Metab Cardiovasc Dis* 2010; 20: 608-17.
  22. Pearson R, Fleetwood J, Eaton S, Crossley M, Bao S. Krüppel-like transcription factors: a functional family. *Int J Biochem Cell Biol* 2008; 40: 1996-2001.
  23. Mori T, Sakaue H, Iguchi H, Gomi H, Okada Y, Takashima Y, et al. Role of Kruppel-like factor 15 (KLF15) in transcriptional regulation of adipogenesis. *J Biol Chem* 2005; 280: 12867-75.
  24. Enomoto T, Ohashi K, Shibata R, Kambara T, Uemura Y, Yuasa D, et al. Transcriptional regulation of an insulin-sensitizing adipokine adiponin/CTRP12 in adipocytes by Krüppel- likefactor 15. *PLoS One* 2013; 8: e83183.
  25. Kawamata Y, Imamura T, Babendure JL, Lu JC, Yoshizaki T, Olefsky JM. Tumor necrosis factor receptor-1 can function through a G alpha q/11-betaarrestin-1 signaling complex. *J Biol Chem* 2007; 282: 28549–56.

Original Article

Adipolin and Insulin Resistance Response to Two Types of Exercise Training in Type 2 Diabetic Male Rats

Rahmatollahi M¹, Ravasi AA², Soori R³, Onegh B⁴

¹Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, ²Department of Biological Chemistry, Faculty of Chemistry, University of Tarbiat Modarres, Tehran, I.R. Iran

e-mail: targol_0169@yahoo.com

Received: 12/04/2017 Accepted: 25/06/2017

Abstract

Introduction: Adipolin (CTRP12), which improves insulin sensitivity, is a novel anti-inflammatory adipocytokine secreted from adipose tissue. In this study we aimed to assess the Adipolin and Insulin Resistance index (HOMA-IR) response to two types of exercise in type 2 diabetic male rats. **Materials and Methods:** In this study, 24 diabetic Wistar rats (Induced by high-fat diet and Streptozotocin(stz) injection) were randomly assigned to 3 groups: High intensity interval exercise (HIIT), low intensity continuous training (LICT) and control (C). Both training groups were trained on the treadmill, 5 sessions per week for 8 weeks. Blood samples were taken 24 hours after the end of training session and plasma adipolin, insulin and glucose levels were measured. ANOVA and Tukey post hoc tests were used to analyze data and the level of significance was considered to be $p \leq 0.05$. **Results:** Data analysis showed that plasma adipolin levels in the low intensity continuous training group were significantly increased, compared to the control group ($p=0.006$). Plasma glucose level in both the low intensity continuous training and the high intensity interval groups was significantly decreased, compared to the control group ($p=0.049$) & ($p=0.007$). Plasma insulin level in both training groups was increased and HOMA-IR index was decreased, compared to the control group, although changes were not significant. **Conclusion:** The results of this study showed that exercise training can increase plasma adipolin in rats with type 2 diabetes, changes however that are partially dependent on the type of exercise training.

Keywords: High intensity interval training, Low intensity continuous training, Adipolin, Insulin resistance, Type 2 diabetes